

บทวิเคราะห์เพลงบาสตาเซียของสตีเวน เวอร์เฮลสต์ :
การบรรเลงเบสทรอมโบน และทูบากับวงทรอมโบน
An Analysis for Steven Verhelst's Bastasia : Bass Trombone
and Tuba Solo with Trombone Ensemble

ธณวัฒน์ เอื้อพูนผล *¹
Tanawat Auepoolpol *¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์บทเพลงของเบสทรอมโบน เพลงบาสตาเซีย ประพันธ์โดย สตีเวน เวอร์เฮลสต์ เป็นบทเพลงที่ผู้ประพันธ์ นำทูบามาบรรเลงคู่กับเบสทรอมโบน ทำให้เกิดเสียงที่กลมกลืนร่วมกับวงทรอมโบน (Trombone Ensemble) จากการศึกษาและวิเคราะห์บทเพลงนี้มีโครงสร้างที่ชัดเจน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 9 ท่อน ได้แก่ (1) ส่วนนำ (2) ท่อนเชื่อม I (3) ทำนองหลัก (4) ท่อนเชื่อม II (5) ท่อนแปรทำนอง I (6) ท่อนเชื่อม III (7) ท่อนแปรทำนอง II (8) ท่อนเชื่อม IV และ (9) ท่อนจบ ซึ่งในแต่ละท่อน มีลักษณะเด่นที่แตกต่างกันออกไป

คำสำคัญ : บาสตาเซีย/ สตีเวน เวอร์เฮลสต์/ เบสทรอมโบน

Abstract

This article focuses on analyzing the music of Bass Trombone. Bastasia was written by Steven Verhelst. Teasured a tuba with solo bass

* corresponding author, email : Posaune999@gmail.com

¹ สิบตำรวจโท ผู้บังคับหมู่ ฝ่ายดนตรี กองสวัสดิการ สำนักงานกำลังพล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

¹Police sergeant, Squad leader, Music Department, Welfare Division, Office Royal Thai Police

trombone, creating a harmonious sound with the Trombone Ensemble. The structure of the piece can be divided into 9 sections: (1) Introduction (2) Transitional I (3) Theme (4) Transitional II (5) Variation I (6) Transitional III (7) Variation II (8) Transitional IV and (9) Coda. Each of which It has different distinctive characteristics.

Keywords: Bastasia / Steven Verhelst / Bass Trombone

บทนำ

สตีเวน เวอร์เฮลสท์ (Steven Verhelst) เป็นนักประพันธ์และนักเบสทรอมโบน เกิดที่เมือง Boechout ประเทศเบลเยียม ได้ทำการศึกษาเบสทรอมโบนที่ Rotterdam Conservatory กับ Ben van Dijk, Jörgen van Rijen และ Pierre Volders สำหรับบทเพลงบาสตาเซีย (Bastasia) ที่ได้ประพันธ์ขึ้นมานี้ ถูกนำออกแสดงครั้งแรกในรายการ Slide Factory ของงาน Trombone festival ในปี 2005 แสดงโดย Ben Van Dijk (Bass Trombone) และ Hendrik Jan Renes (Tuba) และวงทรอมโบนที่เล่นร่วมประกอบด้วย Martin Schippers, Eloy Panizo, Quirijn van den Bijlaard and Frank Kramer (Trombone) Steven Verhelst (Bass Trombone)

บทวิเคราะห์เพลง Bastasia

ผู้เขียนได้วิเคราะห์เสียงประสานและรูปแบบในการประพันธ์ของบทเพลงบาสตาเซีย ในแต่ละท่อนของบทเพลง ซึ่งบทเพลงนี้มีความน่าสนใจในแง่มุมของการนำทูบามาแสดงคู่กับเบสทรอมโบน ส่งผลให้การบรรเลงท่วงทำนองมีความกลมกลืนกัน สอดรับกับการบรรเลงสนับสนุนจากวงทรอมโบน โดยจากการศึกษาวิเคราะห์สามารถแบ่งบทเพลงบาสตาเซียเป็น 9 ท่อน ซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 การแบ่งท่อนบทเพลงบาสตาเซีย

ท่อน	ลำดับห้อง	
ส่วนนำ (Introduction)	A-E	1-36
เชื่อม I (Transitional I)	E-H	37-60
ทำนองหลัก (Theme)	H-J	61-96
เชื่อม II (Transitional II)	J-K	97-108
แปรทำนอง I (Variation I)	K-L	109-132
เชื่อม III (Transitional III)	L-M	133-140
แปรทำนอง II (Variation II)	M-N	141-161
เชื่อม IV (Transitional IV)	N-O	162-172
จบ (Coda)	O	173-200

1. ส่วนนำ (Introduction)

ส่วนนำเป็นท่อนที่นำเสนอกลุ่มผู้บรรเลงประกอบ (Accompaniment) ผู้แสดงเบสทรอมโบน และทوبا บรรเลงเปิดตัวด้วยการเล่นแนวทำนองเดียวกัน (Unison) ร่วมกับกลุ่มทรอมโบน และตามด้วยการบรรเลงเดี่ยวของทوبا และเบสทรอมโบน โดยเป็นการบรรเลงเลียนแบบท่วงทำนอง (Imitation) ในรูปแบบลีลา สอดประสานแนวทำนอง (Counter Point) เพื่อนำเสนอท่วงทำนองหลัก ซึ่งต้องอาศัยทักษะขั้นสูงของผู้แสดง

ภาพที่ 1 การเล่นแนวเดียวกัน (Unison) โน้ตห้องที่1-3

ภาพที่ 2 แนวเลียนแบบ(Imitation) โน้ตห้องที่ 8-10

การบรรเลงตั้งแต่ห้องที่ 1-12 เป็นการนำเสนอกลุ่มผู้แสดงทั้ง 2 กลุ่ม และในห้องที่ 13 กลุ่มของผู้บรรเลงประกอบ (Accompaniment) ได้ลดบทบาทลงด้วยการบรรเลงลักษณะจังหวะ(Rhythm) เพื่อให้ผู้แสดงเบสทอมโบนและทูบาสามารถบรรเลงได้โดดเด่นมากยิ่งขึ้น ในช่วงของส่วนนำนี้ผู้แสดงเบสทอมโบน และทูบาต้องใช้ทักษะการบรรเลงขั้นสูง เนื่องจากในท่อนนี้ผู้ประพันธ์ได้เขียนโน้ตเป็นเซปต์ 2 ชั้น และ 3 ชั้น เพื่อแสดงทักษะของผู้แสดง

ภาพที่ 3 การลดทอนทาบของกลุ่ของผู้บรรเลงประกอบ (Accompaniment) โน้ตห้องที่ 13-15

ภาพที่ 4 โน้ต เขบ็ต 2 ชั้น และ 3 ชั้น โน้ตห้องที่ 24-26

2. ท่อนเชื่อม I

ท่อนเชื่อม I เป็นช่วงที่จะนำและเชื่อมโยงเข้าสู่ท่อนต่อไปของบทเพลง โดยนำแนวเลียนแบบ (Imitation) มาใช้เพื่อให้ทั้งผู้บรรเลงประกอบ (Accompaniment) และผู้แสดงเดี่ยวเบสทรอมโบน และทูบา ได้แสดงความสามารถในการเลียนแบบ เพื่อส่งต่อประโยคเพลง และการแสดงเป็นกลุ่ม (Ensemble)

ภาพที่ 5 ประโยคเพลงที่ส่งต่อให้แต่ละเครื่อง โน้ตห้องที่ 48-52

ในช่วงห้องที่ 37-52 มีประโยคเพลงที่ส่งต่อให้แต่ละเครื่อง เป็นการทำให้ท่อนเชื่อมมีความกลมกลืนมากขึ้น ในท่อน G ได้เปลี่ยนกุญแจเสียง (Modulation) จากอีเมเจอร์เข้าสู่จีเมเจอร์ โดยใช้คอร์ดโดมินันท์ระดับสอง (Secondary dominant chord) เพื่อนำเข้าสู่ท่อนต่อไปของบทเพลง

E: I B7: V7/Vi G: IV C: IV D: V G: I

ภาพที่ 6 การเปลี่ยนกุญแจเสียง โน้ตห้องที่ 48-53

3. ทำนองหลัก

ท่อนทำนองหลักเป็นช่วงนำเสนอแนวทำนองหลักของบทเพลง ที่อยู่ในกุญแจเสียงจีเมเจอร์ โดยแนวทำนองหลักของเพลงโดยเครื่องเบสทอมโบน ส่วนในกลุ่มผู้บรรเลงประกอบ ผู้ประพันธ์ได้นำกลุ่มโน้ตในคอร์ดนำมาเล่นทีละตัว จนถึงท่อน 1 หลังจากนั้นจึงส่งต่อให้ทูบาเล่นแนวทำนองหลัก ต่อจากเบสทอมโบน ในกลุ่มผู้บรรเลงประกอบเล่นในรูปแบบเป็นการแตกคอร์ด (Broken Chord) ที่เล่นในอัตราจังหวะ 3/4

ภาพที่ 7 แนวทำนองหลัก (Theme) โน้ตห้องที่ 64-80

ภาพที่ 8 รูปแบบเป็นการแตกคอร์ดในกลุ่มผู้บรรเลงประกอบ โน้ตห้องที่ 72-78

ผู้ประพันธ์ได้ปรับการบรรเลงของผู้บรรเลงประกอบ จากการบรรเลงแตกคอร์ดให้มีลักษณะเป็นจังหวะวอลซ์ เพื่อนำเสนอแนวทำนองหลักที่บรรเลงโดยทูบา ให้มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 9 ตัวอย่างการเปลี่ยนรูปแบบจากการแตกคอร์ดเป็นลักษณะจังหวะวอลซ์ โน้ตห้องที่ 86-92

4. ท่อนเชื่อม II

ท่อนเชื่อม II เป็นท่อนเชื่อมที่จะนำเข้าสู่ในท่อนเพลงใหม่ โดยใช้ลักษณะการประพันธ์แบบการแตกคอร์ด และมีแนวที่ควบคุมจังหวะ มีการใช้คอร์ดจีเมเจอร์ ตั้งแต่ห้อง 97-108 และใช้โน้ต G เป็นโน้ตเสียงค้ำ(Pedal Tone) และมีการเน้นทำให้รู้สึกเหมือนมีเครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4 อยู่ใน 3/4 เป็นแบบจังหวะสามเน้นสอง (Hemiola)

ภาพที่ 10 โน้ตเสียงค้ำ และจังหวะสามเน้นสอง โน้ตห้องที่ 97-106

5. ท่อนแปรทำนอง I

ท่อนแปรทำนอง I เป็นช่วงที่นำเอาแนวทำนองหลัก มาขยายออกโดยการใช้รูปแบบการสอดประสานแนวทำนอง (Counter Point) มีการประดับโน้ตนอกคอร์ด และการใช้สเกลโครมาติกเข้ามาในท่อนนี้ ทำให้การบรรเลงตอบรับระหว่างเบส ทروมโบนและทูบา มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 11 ตัวอย่างการแปรเปลี่ยนของแนวทำนองหลัก โน้ตห้องที่ 109-120

6. ท่อนเชื่อม III

ท่อนเชื่อม III เป็นช่วงเชื่อมต่อเข้าสู่ท่อนต่อไป มีลักษณะเป็นการประโคมแตร (Fanfare) ที่มีการใช้รูปแบบโน้ตแบบใหม่เข้ามา เช่น โน้ต 3 พยางค์และเซบ็ต 2 ชั้น เป็นต้น

ภาพที่ 12 การประโคมแตร โน้ตห้องที่134-138

7. ท่อนแปรทำนอง II

ท่อนแปรทำนอง II นำแนวทำนองหลัก กลับมาอยู่ในแนวเบสทอมโบนและทูปาสลับกัน ซึ่งต้องบรรเลงสลับกัน โดยเมื่อเครื่องใดบรรเลงทำนองหลักอีกเครื่องก็จะบรรเลงทำนองรอง เพื่อให้มีการสอดประสานกันไป และในส่วนของกลุ่มทอมโบนเล่นเป็นแบบการแตกคอร์ด

ภาพที่ 13 แนวทำนองหลักและแนวทำนองรองสอดประสาน โน้ตห้องที่144-161

8. ท่อนเชื่อม IV

ท่อนเชื่อม IV เป็นช่วงเชื่อมท่อนเพลงท่อนสุดท้าย มีการเปลี่ยนท่วงเสียงจากจีเมเจอร์ ไปยังบันไดเสียงบีแฟล็ตเมเจอร์ ใช้การบรรเลงไล่กันของโมติฟ (Motif) เพื่อให้ประโยคเพลงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

The musical score for Figure 14 shows a sequence of chords: D, G F, Eb, and F. Below the staff, a diagram illustrates the harmonic structure with Roman numerals: V, V/vi, Bb: V/ii, V, IV, V, vi. The score includes a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 4/4 time signature. The music features a melodic line in the upper register and a bass line in the lower register, with various rhythmic values and phrasing marks.

ภาพที่ 14 การเปลี่ยนท่วงเสียง โน้ตห้องที่ 160-166

The musical score for Figure 15 shows a sequence of notes in parentheses, representing a motif. The score includes a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 4/4 time signature. The music features a melodic line in the upper register and a bass line in the lower register, with various rhythmic values and phrasing marks.

ภาพที่ 15 การไล่กันของโมติฟ (Motif) โน้ตห้องที่ 162-170

9. ท่อนจบ

ท่อนจบเป็นช่วงสุดท้ายของบทเพลงที่เป็นเหมือนบทสรุป โดยท่อนเพลงมีการเปลี่ยนท่วงเสียงจากบีแฟล็ตเมเจอร์ ไปยังอีแฟล็ตเมเจอร์ ในช่วงนี้กลุ่มผู้บรรเลงประกอบทำหน้าที่เป็นจังหวะและทำนองเป็นการนำโมติฟมาบรรเลงเพื่อสร้างประโยคเพลง ส่วนแนวผู้บรรเลงประกอบแนวที่สี่ เล่นโน้ต บีแฟล็ต เป็นโน้ตเสียงค้ำ (Pedal Tone) ส่วนเบสทอมโบนและทูบา มีหน้าที่เป็นแนวเบสที่เล่นทำนองซ้ำไปมาเพื่อเป็นแนวทำนองหลักของบทเพลง โดย 5 ห้องสุดท้ายมีการผสมผสานของโน้ตสามพยางค์และเซปต์หนึ่งชั้น

ภาพที่ 16 การเปลี่ยนบันไดเสียง โน้ตห้องที่167-174

The image displays a musical score for piano accompaniment, consisting of two systems of staves. The top system includes a treble clef staff with a 'Rhythm' label, a bass clef staff with a 'Motif' label, and a lower bass clef staff with a 'Pedal Tone Bb' label. The bottom system continues the accompaniment with similar staves. The music features a steady rhythmic pattern in the bass and melodic lines in the upper staves.

ภาพที่ 17 โน้ตของผู้แสดงประกอบ โน้ตห้องที่ 173-181

The image shows a musical score for a melodic line and piano accompaniment. It consists of two systems of staves. The top system has a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with piano accompaniment. The bottom system continues the melodic line and piano accompaniment. The music features a steady rhythmic pattern in the bass and melodic lines in the upper staves.

ภาพที่ 18 แนวเบสที่เล่นทำนองซ้ำไปมา โน้ตห้องที่182-189

ภาพที่ 19 การผสมผสานของโน้ตสามพยางค์และเซปต์หนึ่งชั้น โน้ตห้องที่195-198

บทเพลง Bastasia เป็นบทเพลงที่ไพเราะ จากการแบ่งตอน ทำให้เห็นโครงสร้างที่ชัดเจนขึ้น จะทำให้การซ้อมง่ายมากขึ้น เพราะจากการแบ่งเป็นตอน ของบทเพลง จะรู้ว่าช่วงใดเป็นแนวทำนองหลัก หรือช่วงเชื่อม เพื่อจะทำให้จัดความสำคัญของแต่ละตอนได้ถูกต้อง และจะทำให้บทเพลงมีความสมบูรณ์มากขึ้น

ก่อนการฝึกซ้อมรวมกัน ผู้แสดงเดี่ยวเบสทรอมโบน ทูบาและผู้แสดงกลุ่มทรอมโบนควรทำความเข้าใจในโน้ตแนวของตัวเองก่อน ในบางช่วงที่ต้องฟังกันระหว่างผู้แสดงเดี่ยวและกลุ่ม อาจต้องใช้ดินสอด่จดเพื่อเตือนความจำ และในบางกรณีผู้แสดงอาจต้องจำการประสานเสียง(Harmony) หรือฟังคอร์ดจากผู้แสดงคนอื่นๆ

บรรณานุกรม

ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2552). *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ: เกศกะรัต.

Ben van Dijk. (2004). *Ben's Basic for bass/tenor trombone*

F attachment. Voorstondenstraat : BVD Music Productions.

Ewazen, Eric. (1997). **Concertino for Bass Trombone and Trombone Choir**. Austin: International Trombone Association Manuscript Press.

Vernon, Charles. (1995). **A “singing” Approach to the Trombone (and other Brass)**. Atlanta: Brass Society Press.

Mulcahy, Michael. (2008). **Giulio Marco Bordogni Complete Vocalises for Trombone**. New York : Encore Music Publishers.

Verhelst, Steven. (2008). **Bastasia**. Rotterdam: BVD Productions.